

Częstochowa, 2 sierpnia 2023 r.

Prof. dr hab. Jolanta Chluska
Wydział Zarządzania
Politechnika Częstochowska

Recenzja

pracy doktorskiej mgr Joanny Piłacik pt. „Identyfikacja i pomiar kosztów społecznej odpowiedzialności w gospodarstwie leśnym” napisanej pod kierunkiem naukowym promotora dr hab. Ewy Śnieżek, prof. UŁ

1) Podstawa recenzji

Podstawę recenzji stanowi pismo prof. dr hab. Ewy Walińskiej, Przewodniczącej Komisji UŁ do spraw stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości z dnia 11.07.2023 r. powiadamiające o powołaniu mnie przez Komisję Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, na posiedzeniu w dniu 3 lipca 2023 r. na recenzenta rozprawy doktorskiej mgr Joanny Piłacik pt. „Identyfikacja i pomiar kosztów społecznej odpowiedzialności w gospodarstwie leśnym” napisanej pod kierunkiem naukowym promotora dr hab. Ewy Śnieżek, prof. UŁ. w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Podstawą prawną recenzji jest art. 187, art. 190 ust. 2-4 Ustawy z dnia 20.07.2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2023 poz. 742 ze zm.) oraz par. 5 ust. 5-7 Regulaminu określającego szczegółowy tryb postępowania w sprawie nadania stopnia doktora i doktora habilitowanego w Uniwersytecie Łódzkim (uchwała nr 660 Senatu UŁ z dnia 27.01.2020 r. ze zm.).

2) Tematyka pracy, jej cel oraz zakres

Współczesny świat stawia przed podmiotami gospodarczymi szereg wyzwań w zakresie ekologii i ochrony środowiska. Wyczerpywanie zasobów naturalnych, utrata bioróżnorodności i innych ważnych cech środowiska naturalnego, mają istotny wpływ na zmianę podejścia do społecznej odpowiedzialności za te procesy. Interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni informacji ekonomiczno-finansowych oczekują nie tylko danych liczbowych o wynikach finansowych, ale także o zrównoważonym rozwoju i realizacji wyzwań jakie stoją przed decydentami podmiotów. Informacje sprawozdawcze prezentowane przez podmioty są już niewystarczające do

podejmowania racjonalnych decyzji operacyjnych i strategicznych. Gospodarka leśna odgrywa bardzo ważną rolę w tworzeniu ram zrównoważonego rozwoju dla podmiotów korzystających z bogactwa naturalnego, jakim jest las. W ramach gospodarki leśnej ponoszone są koszty, których pomiar nie zawsze jest możliwy. Jednak ze względu na znaczenie dla gospodarki, potrzebne są badania i analizy w kierunku doskonalenia pomiaru kosztów.

Przedstawiona do recenzji praca doktorska mgr Joanny Piłacik dotyczy identyfikacji i pomiaru kosztów w gospodarstwie leśnym w obszarze działań wpisujących się w procesy związane ze społeczną odpowiedzialnością. Ze względu na aktualność problematyki naukowej oraz potencjalne możliwości zastosowań, podjęte w pracy doktorskiej badania należy uznać za celowe i uzasadnione.

Jak zauważa Autorka dysertacji, „...obecnie system rachunkowości Lasów Państwowych nie generuje bezpośrednich i wystarczających danych dotyczących społecznej odpowiedzialności jednostki w odpowiednich przekrojach. Brakuje opracowań i propozycji pomiaru i wyceny zadań realizowanych przez Lasy Państwowe (LP) w zakresie społecznej odpowiedzialności...”. Skłoniło to Doktorantkę do postawienia pytania badawczego: „czy i jak identyfikować i mierzyć koszty społecznej odpowiedzialności w gospodarstwie leśnym?” (str. 5)

Głównym celem rozprawy było „doskonalenie systemu rachunkowości Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, szczególnie w jego warstwie zarządczej, poprzez przedstawienie propozycji identyfikacji i pomiaru kosztów, która pozwoli na generowanie z systemu rachunkowości informacji o kosztach społecznej odpowiedzialności.” Autorka zdefiniowała także cele szczegółowe:

- a) „wskazanie kluczowej roli systemu informacyjnego rachunkowości w warunkach społecznej odpowiedzialności,
- b) wykazanie specyfiki działania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w świetle jego podstawowych celów i strategii,
- c) identyfikacja nieprodukcyjnych funkcji PGL Lasy Państwowe w kontekście koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu,
- d) krytyczna ocena systemu rachunkowości PGL Lasy Państwowe oraz struktury kosztów w tym systemie,
- e) opracowanie modelu identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności w systemie rachunkowości,
- f) przeprowadzenie pogłębionej analizy zastosowania modelu identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności w systemie rachunkowości Lasów Państwowych na podstawie metody studium przypadku.” (str. 6)

Moim zdaniem, cele pracy zawierają elementy nowości i zostały sformułowane właściwie.

Doktorantka postawiła także tezę główną: „system rachunkowości Lasów Państwowych nie pozwala na bezpośrednie generowanie informacji o kosztach odpowiedzialności społecznej, które są ściśle związane z realizacją statutowych i strategicznych funkcji tej jednostki, a tym samym ich identyfikacja i pomiar są możliwe i konieczne.” Uzupełniają ją tezy pomocnicze:

- a) „rozbudowany system rachunkowości Lasów Państwowych nie obejmuje elementów rachunkowości zarządczej w odniesieniu do kosztów społecznej odpowiedzialności, co stanowi istotne ograniczenie w zakresie monitorowania i analizy efektywności zarządzania finansowego w tej jednostce,
- b) istnieje konieczność dostosowania systemu ewidencjonowania kosztów Lasów Państwowych związanych z pozaprodukcyjnymi funkcjami lasu, co jest istotne dla wyeksponowania i kontroli działań podejmowanych przez Lasy Państwowe w celu wiarygodnego i rzetelnego pomiaru kosztów pośrednich oraz utraconych korzyści związanych z tymi działaniami.” (str. 6, 7)

Tezy uważam za interesujące i sformułowane prawidłowo. Postawione tezy, jak i sposób ich udowodnienia świadczą o dobrej znajomości analizowanych przez mgr Joannę Piłacik kwestii. Przedmiotem rozprawy były koszty społecznej odpowiedzialności w strukturze systemu rachunkowości podmiotu gospodarczego.

Podmiotem badań było Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe oraz wybrane Nadleśnictwa.

Rozprawa obejmuje 249 stron tekstu, zawiera 47 zestawień tabelarycznych, 14 ilustracji, oraz 1 załącznik. Brak streszczenia w języku angielskim (art.187 ust. 4 Ustawy z dnia 20.07.2018 r.) Bibliografia obejmuje 271 pozycji, w tym 113 obcojęzycznych (42%) oraz 9 aktów prawnych i 9 innych źródeł. Przegląd literatury dotyczącej dotychczasowego stanu wiedzy w obszarze tematycznym pracy uważam za kompletny i wyczerpujący.

Praca składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów i zakończenia. Wstęp do rozprawy zawiera niezbędne charakterystyki metodyki badań. Mgr Joanna Piłacik prezentuje cele rozprawy, tezy, przyjęte metody i narzędzia badawcze. Autorka prezentuje także przesłanki, które miały wpływ na podjęcie badań w zakresie identyfikowania i pomiaru kosztów działań w obszarze społecznej odpowiedzialności. Mgr Joanna Piłacik omawia także strukturę i treść pracy. Sprawia to, że wywód rozprawy jest prowadzony w sposób przejrzysty i uporządkowany.

W rozdziale pierwszym pt. „Społeczna odpowiedzialność biznesu w rachunkowości i zarządzaniu” Autorka rozprawy charakteryzuje relacje rachunkowości, społecznej odpowiedzialności biznesu oraz zrównoważonego rozwoju. Autorka prowadzi teoretyczne rozważania na temat

powyższych obszarów. Podkreśla istotę i znaczenie systemu rachunkowości w identyfikacji, ujmowaniu i raportowaniu społecznej odpowiedzialności jako źródła informacji zarządczych dla interesariuszy jednostek gospodarczych.

Zaletą tej części pracy jest dogłębna analiza literaturowa uwarunkowań rozwoju koncepcji społecznej odpowiedzialności. Pojęcie to rozpatruje Doktorantka z różnych punktów widzenia, w oparciu o literaturę przedmiotu, aktów prawnych, opracowań sektorowych oraz międzynarodowych. Umiejętnie łączy informacyjne aspekty systemu rachunkowości w zarządzaniu przedsiębiorstwem z koniecznością generowania informacji o społecznej odpowiedzialności. Nawiązuje także do kontekstu historycznego kształtowania się pojęć „społeczna odpowiedzialność”, „zrównoważony rozwój”. Analizy ilustruje tabelami, co czyni przekaz czytelnym i jasnym. Szczególnie pozytywnie postrzegam analizy literatury w zakresie społecznej odpowiedzialności, zrównoważonego rozwoju, rachunkowości, w postaci tabel, z podziałem na okresy. Wzbogaca to przekaz i podkreśla staranność analiz dociekliwego badacza. Trafnie i problemowo omawia Autorka dysertacji oczekiwania interesariuszy informacji płynących ze sprawozdawczości w zakresie społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju.

Słabszą stroną rozdziału jest brak własnych, autorskich definicji, odniesień do omawianych zagadnień. Wymieniając standardy, normy, wytyczne, dotyczące ujawnień informacji niefinansowych nie wspomniała Autorka o polskim Standardzie Informacji Niefinansowych, coraz częściej wykorzystywanym przez polskie podmioty gospodarcze (str. 49).

W rozdziale 2. „Leśnictwo jako działalność ściśle związana z koncepcją społecznej odpowiedzialności” scharakteryzowano leśnictwo jako podmiot analiz działalności w kontekście zrównoważonego rozwoju. Autorka dysertacji przytacza historyczne oraz obecne uwarunkowania funkcjonowania lasów i instytucji związanych z leśnictwem. Omawia formy prawne funkcjonowania instytucji gospodarki leśnej w Polsce i na świecie. Rozdział podsumowuje przegląd badań w zakresie środowiskowych i biologicznych aspektów leśnictwa, zagospodarowania lasu, ekonomii i finansów gospodarstwa leśnego, zrównoważonej gospodarki leśnej.

Zaletą rozdziału 2. jest uporządkowana i ukierunkowana problemowo analiza gospodarki leśnej. Doktorantka rozważa ją w ujęciu historycznym, wyodrębniając ideę zrównoważonego rozwoju, która towarzyszy leśnictwu i gospodarce leśnej w Polsce i na świecie. Na podstawie szczegółowych badań literaturowych, własnych analiz oraz badań innych autorów w obszarze zrównoważonej gospodarki leśnej dowodzi, że „współczesne leśnictwo napotyka na złożone wyzwania związane z zarządzaniem i zrozumieniem zrównoważonej gospodarki leśnej, które wykraczają daleko poza pierwotne pojęcie zrównoważonego pozyskiwania drewna. Strategie zrównoważonej gospodarki leśnej powinny spełniać funkcje ekologiczne, ekonomiczne

i społeczne, nie powodując szkód w innych ekosystemach.” (str. 83) Celowość rozważań podsumowuje Autorka stwierdzając, że skłoniły ją one do „spojrzenia na rolę i funkcje zrównoważonej gospodarki leśnej w Lasach Państwowych z perspektywy koncepcji społecznej odpowiedzialności tej jednostki.” (str. 112) Trafne komentarze i wnioski z analiz dowodzą, że Doktorantka prowadziła swoje badania w sposób przemyślany i celowy. Gruntowne opracowanie literaturowe wzmacnia wnioskowania Autorki.

Rozdział 3. „Społeczna odpowiedzialność w działalności PGL Lasy Państwowe” charakteryzuje podmiot badania i analiz prowadzonych przez Doktorantkę. Charakterystyka LP skupia się na ważnych, z punktu widzenia rozważań rozprawy, kwestiach: specyfice działalności, modelu organizacyjnym, założeniach strategii działalności, pozaprodukcyjnych funkcjach lasu. Doktorantka uzupełnia swoje rozważania przeglądem literatury ukierunkowanym na zadania w zakresie społecznej odpowiedzialności. Na podstawie stworzonego arkusza Doktorantka zweryfikowała występowanie tych zadań i ich realizację w badanym podmiocie.

Do zalet tej części rozprawy zaliczam wnikliwą analizę funkcjonowania podmiotu badań. Autorka wykazała się dogłębną wiedzą na temat specyfiki funkcjonowania LP, ich formy organizacyjno-prawnej jak i zasad funkcjonowania, w tym, działalności podstawowej oraz pozostałej. Główny obszar analiz dotyczył pozaprodukcyjnych funkcji lasu, w kontekście ich społecznej odpowiedzialności. Doktorantka umiejętnie i poprawnie zarysowuje relacje poszczególnych obszarów pozaprodukcyjnej działalności lasu z zadaniami społecznej odpowiedzialności. Wnioski z przeprowadzonych badań prowadzą Doktorantkę do wniosku: „Konkluzje z przeprowadzonych badań, zarówno studiów literaturowych oraz badania własnego, wskazują jednoznacznie na potrzebę identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności Lasów Państwowych.”(str. 151)

W rozdziale 4. „Koszty społecznej odpowiedzialności w rachunkowości Lasów Państwowych” Autorka dysertacji prezentuje system rachunkowości LP. Charakteryzuje regulacje prawne, wiążące dla systemów rachunkowości poszczególnych jednostek organizacyjnych LP. Na podstawie literatury przedmiotu identyfikuje zagadnienia dotyczące gospodarki leśnej komentowane przez teoretyków rachunkowości, wskazując jednocześnie potrzebę rozszerzenia tematu rozwiązań i narzędzi pomiaru pozaprodukcyjnych funkcji lasu. W rozdziale tym zawarto także podstawowe założenia autorskiej propozycji identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności LP.

Rozdział 4. postrzegam jako interesujący ze względu na poprawne, wielowątkowe i profesjonalne połączenie wątku pozaprodukcyjnych funkcji lasu, społecznej odpowiedzialności oraz praktycznych uwarunkowań prowadzonej w Lasach Państwowych rachunkowości. Jako ważną

h

dla osiągnięcia celów rozprawy postrzegam także interesującą autorską propozycję identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności LP. Proponowany model ma wymiar zarówno teoretyczny jak i praktyczny.

Słabszą stroną rozdziału są pomyłki i niedociągnięcia stylistyczne, edycyjne. Przykładowo, tabele 4.1 oraz 4.2 mają taką samą nazwę. (str. 170, 171) Wyjaśniam, że sprawozdanie finansowe PGL Lasy Państwowe jest publikowane w Monitorze Sądowym i Gospodarczym a nie w Monitorze B. (str. 159)

Rozdział 5. „Prezentacja zaproponowanych rozwiązań w praktyce – studium przypadku” poświęcono praktycznemu zastosowaniu autorskiej metody pomiaru i identyfikacji kosztów związanych ze społeczną odpowiedzialnością LP. Jak deklaruje Autorka rozprawy: „Studium przypadku miało podwójne zastosowanie – pozwoliło zarówno na zbadanie konkretnego zjawiska w rzeczywistych warunkach i sytuacji, jak również na zastosowanie teoretycznych założeń w praktyce i weryfikację ich skuteczności w konkretnym przypadku.” (str. 9, 205) Koszty społecznej odpowiedzialności rozważa Autorka w odniesieniu do działalności podstawowej, ubocznej, dodatkowej, pomocniczej, socjalno-bytowej i administracyjnej.

Rozdział oceniam pozytywnie jako interesujące podsumowanie teoretycznych rozważań o społecznej odpowiedzialności Lasów Państwowych. Stanowi on także praktyczną weryfikację merytorycznej wiedzy Doktorantki, zarówno o sektorze leśnym, procesach towarzyszących rachunkowi kosztów podmiotu gospodarczego, jak i jego zarządczych aspektach.

Słabszą stroną rozdziału jest niestaranne opracowanie materiału badawczego. Błędy występują w numeracji ilustracji (str. 215), powoływaniu się w tekście na określone grafiki (na str. 215 jest odwołanie do wykresu 5.1, którego w pracy nie ma), w strukturze majątku dwa razy wyodrębniono aktywa obrotowe (str. 215), Autorka stwierdza: „W tabeli 5.4. przedstawiono roczny koszt działań z zakresu CSR, realizowanych przez Służbę Leśną w leśnictwach oraz Oddziałach Hodowli Zwierzyny, w latach 2017-2019.” (str. 224) We wspomnianej tabeli nie wskazano, którego roku dane dotyczą, czy może są to dane uśrednione?

Zakończenie zawiera wnioski, wypływające z przeprowadzonych badań, podkreślające realizację celów pracy, udowodnienia tez oraz osiągnięcia Autorki wynikające z pracy. Zawiera także kierunki dalszych badań.

3) Wyniki badań oraz wnioski

Udowodnienie tez pracy jak również osiągnięcie jej celów było możliwe dzięki zastosowaniu określonych metod i technik badawczych. Dla udowodnienia tez Autorka dysertacji deklaruje takie metody badawcze jak:

- a) „studia literaturowe,
- b) badania ankietowe (z wykorzystaniem ustrukturyzowanych kwestionariuszy) oraz
- c) studium przypadku.” (str. 7)

Studia literaturowe prowadzone były przez Doktorantkę we wszystkich rozdziałach pracy, jednak najwięcej odniesień do literatury przedmiotu zawarła Autorka w trzech pierwszych rozdziałach. Literatura wykorzystana w dysertacji dotyczy systemu rachunkowości finansowej i zarządczej, społecznej odpowiedzialności biznesu, zrównoważonego rozwoju, szeroko rozumianej gospodarki leśnej, zarządzania w sektorze leśnictwa. Doktorantka analizowała monografie, artykuły naukowe, referaty na konferencje, akty prawne i inne źródła, zarówno polskie jak i światowe. Analizy literaturowe oceniam jako dogłębne, kompletne, właściwe z punktu widzenia tematu i rozważań rozprawy doktorskiej. Prezentowane pozycje porządkuje Doktorantka tematycznie, z podziałem na okresy historyczne, w sposób problemowy, w postaci tabel, zestawień i pojedynczych odniesień. Studia literaturowe świadczą, że Doktorantka posiada szeroką wiedzę teoretyczną w obszarze nauk o zarządzaniu.

Autorka dysertacji deklaruje, że „w celu identyfikacji działań Lasów Państwowych związanych z wypełnianiem pozaprodukcyjnych funkcji lasu w kontekście społecznej odpowiedzialności tego podmiotu opracowano kwestionariusz badawczy. ... Kwestionariusz stanowił dla autorki ramy dla oceny działań w zakresie społecznej odpowiedzialności w Lasach Państwowych (pytania są jednocześnie wskaźnikami).” (str. 7) Szerszy opis przeprowadzonych badań zawiera rozdział 3. Wprawdzie w podrozdziale 3.2.3. „Narzędzia badawcze” nie określa Doktorantka, że jest to kwestionariusz ankiety, lecz pośrednio można na to wskazywać opis narzędzi badawczych (str. 7) oraz wniosków zawartych w tabeli 3.3. „Wyniki badania własnego – podsumowanie” (str. 148). Badania Doktorantki zaprezentowane w rozdziale 3. nie można nazwać badaniami ankietowymi. Kwestionariusz badawczy może być wykorzystany w różnych metodach badawczych. Ponieważ Autorka wskazuje różne źródła danych do odpowiedzi na pytania (str. 130), trudno jednoznacznie określić metodę badawczą zastosowaną przez Doktorantkę. Choć strona formalna opisu metody badawczej wykazuje braki, to jednak pozytywnie odnoszę się do badania przeprowadzonego przez Doktorantkę i jego wyników. Analiza ma charakter problemowy, jest uporządkowana, poprawna merytorycznie i dostarcza istotnych informacji z punktu widzenia realizacji celów rozprawy.

W podrozdziale 4.1.3. „Potrzeba identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności Lasów Państwowych – wyniki badania ankietowego” Doktorantka deklaruje dwa etapy badań: badanie pilotażowe oraz badanie zasadnicze. Jako pierwszy etap wskazuje wywiady bezpośrednie z pracownikami nadleśnictw i zarządem regionalnych dyrekcji w Regionalnej

Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku, natomiast drugi etap to badanie ankietowe. Ze względu na brak szczegółowych danych dotyczących wywiadu bezpośredniego, trudno odnieść się do jego przebiegu i zakresu. Doktorantka potwierdza, że „Badanie pilotażowe potwierdziło potrzebę identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności ponoszonych przez nadleśnictwa Lasów Państwowych. Wywiady bezpośrednie ... pozwoliły na zapoznanie się z głównymi potrzebami informacyjnymi oraz dylematami decyzyjnymi związanymi z szeroko pojętą zrównoważoną gospodarką leśną.” (str. 174) Ankieta rozesłana do 416 nadleśnictw składała się z dwóch pytań zamkniętych. Ostatecznie przeanalizowano 160 prawidłowo wypełnionych ankiet. Pierwsze pytanie dotyczyło istotności informacji o ponoszonych kosztach związanych ze społeczną odpowiedzialnością, natomiast drugie dotyczyło potwierdzenia potrzeby mierzenia kosztów dotyczących działań na rzecz społecznej odpowiedzialności. Szkoda, że Autorka zadając sobie trud przygotowania i przeprowadzenia badań ankietowych nie zawarła w nich problemów i opinii szczegółowych na temat kosztów działań związanych ze społeczną odpowiedzialnością. To, że występuje potrzeba identyfikacji i pomiaru tych kosztów, stwierdzono już w trakcie wywiadów. Dostrzegam wyraźny brak opinii środowiska interesariuszy na temat pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności obecnie i w przyszłości.

Jako interesującą i wartościową poznawczo postrzegam autorską propozycję identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności w rachunkowości LP opisaną przez Doktorantkę w podrozdziale 4.2. i uwzględnioną w studium przypadku stanowiącym praktyczną weryfikację proponowanej koncepcji. Oparcie wspomnianej koncepcji na rachunku kosztów działań uznaję za interesujące i nowatorskie podejście. Autorka rozpatruje trzy wymiary społecznej odpowiedzialności w działalności LP tj. wymiar środowiskowy, społeczny i ekonomiczny. W tych obszarach wyróżnia procesy i działania występujące w LP. Zidentyfikowała 30 procesów społecznej odpowiedzialności, w których wyszczególniła 91 działań. (str. 192) Pomiar kosztów wiąże Autorka z rozbudową analityki kont według typów działalności (str. 193) oraz ustaleniem i rozliczeniem kosztów zasobów (str. 196, 197). Choć szczegóły realizacji autorskiej koncepcji w praktyce gospodarczej wymagają doprecyzowania (choćby w obszarze eliminacji uznaniowości podstaw rozliczenia czasu pracy – str. 200), to sama propozycja zasługuje na uwagę. Uznaję ją za ważne osiągnięcie naukowe recenzowanej rozprawy.

4) Uwagi do pracy

Autorka dysertacji szeroko omawia przydatność i celowość identyfikacji i pomiaru kosztów społecznej odpowiedzialności w gospodarstwie leśnym w procesach zarządzania podmiotami.

Interesujące byłoby wskazanie roli ustaleń pomiaru kosztów dla budowania sprawozdawczości w zakresie społecznej odpowiedzialności. Stąd pytanie:

Jaką rolę w sprawozdawczości Lasów Państwowych w obszarze społecznej odpowiedzialności mogą pełnić identyfikacja i pomiar kosztów społecznej odpowiedzialności, proponowane przez Doktorantkę ?

Na str. 247 Autorka dysertacji stwierdza: „Struktury organizacyjne tej jednostki nadal noszą pewne cechy charakterystyczne dla poprzedniego systemu gospodarczego, co może wpływać na procesy decyzyjne, elastyczność i efektywność działań.” Powstaje pytanie:

Czy zmiana formy organizacyjno-prawnej gospodarki leśnej mogłaby poprawić efektywność i elastyczność działań? Jeśli tak, jaka forma organizacyjno-prawna, zdaniem Doktorantki, byłaby wskazana? Jakie skutki mogłaby przynieść taka zmiana?

Dostrzeżone w dysertacji błędy językowe nie wpływają istotnie na ogólnie pozytywną ocenę pracy.

5) Podsumowanie i wniosek końcowy

Opiniowaną rozprawę doktorską oceniam pozytywnie, mimo uwag, które częściowo mają charakter dyskusyjny.

Doktorantka podejmuje ważny i aktualny temat badawczy oraz wykazuje się dobrą orientacją w przedmiocie badań, a także dużym stopniem samodzielności naukowej i badawczej. Rozprawa jest dowodem na to, że mgr Joanna Piłacik potrafi zaplanować i zrealizować badania naukowe przy wykorzystaniu prawidłowo dobranych metod badawczych. Rozprawa stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowego i świadczy o dużej wiedzy Doktorantki w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Na pozytywną ocenę pracy wpływa również znaczenie praktyczne badań i możliwość ich wykorzystania w praktyce funkcjonowania podmiotów gospodarki leśnej. Rozprawa napisana jest w sposób jasny i przejrzysty, poprawnym językiem.

Podsumowując stwierdzam, że opiniowana rozprawa doktorska mgr Joanny Piłacik pt. „Identyfikacja i pomiar kosztów społecznej odpowiedzialności w gospodarstwie leśnym” napisana pod kierunkiem naukowym promotora dr hab. Ewy Śnieżek, prof. UŁ, spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim, określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2023 poz. 742 ze zm.), stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wnoszę o dopuszczenie mgr Joanny Piłacik do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

*Joanna Chłupko*⁹